

РЕШЕНИЕ

№ 5492

гр. София, 15.10.2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 18 състав, в публично заседание на 16.09.2020 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Златка Илиева

при участието на секретаря Илияна Янева и при участието на прокурора Куман Куманов, като разгледа дело номер **696** по описа за **2020** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.284-286 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража /ЗИНЗС/. Образувано е по искова молба на Д. Т. М., ЕГН: [ЕГН], с адрес: Затвор – [населено място], [улица], предявена срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за изплащане на обезщетение за причинени неимуществени вреди в размер на 100.00 лв. /сто лева/, за периода от 06.01.2020 г. до 12.01.2020 г. Ищецът твърди, че в горепосочения период ответникът не е пръскал килията му срещу хлебарки и дървеници.

Ответникът – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ оспорва предявените искове. Твърди, че не се установява неизпълнение на вменено от закона задължение от страна на ответника, което да ангажира отговорността, с което да се нарушава чл.3 от ЗИНЗС. Излагат се съображения, че от ангажираните доказателства не се установява причината за твърдяното от ищеца негативно състояние- дискомфорт и емоционален дисбаланс, да е свързана с действия и бездействия от страна на администрацията.

В съдебно заседание пред АССГ ищецът не се явява. Изрично заявява, че желае делото да се разгледа в негово отсъствие. В хода на устните състезания пълномощникът му адв. И. поддържа исковата молба. Претендира разноски.

Ответникът, Главна дирекция «Изпълнение на наказанията», чрез юрк. Д. настоява

свидетелските показания да не бъдат ценени, тъй като не кореспондират с писмените доказателства – протоколи за дезинсекция. Претендира юрисконсултско възнаграждение и възразява за прекомерност на заплатеното адвокатско такова.

Представителят на СГП счита, че искът е неоснователен и недоказан.

Съдът след като прецени твърденията на страните и събраните по делото доказателства, намира за установено от фактическа страна следното:

Не се спори, че ищецът изтърпява наказание лишаване от свобода в Затвора С.. Спазването на изискванията, при които следва да бъде изпълнявано наказанието лишаване от свобода се осъществява чрез издаваните актове и осъществяваните действия и/или бездействия от органите по ЗИНЗС.

Съгласно чл. 204, ал. 4 от АПК незаконосъобразността на действието или бездействието се установява от съда, пред който е предявен искът за присъждане на обезщетението.

Съгласно разпоредбата на чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3. от ЗИНЗС . В цитираната норма се сочи, че осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. В ал. 2 на чл. 3 е дадено примерно, но не и изчерпателно изброяване кога следва да се приеме, че е налице нарушение на ал. 1 - поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

За да бъде ангажирана имуществената отговорност на държавата по чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, следва да е налице твърдение за допуснати от затворническата администрация нарушения от категорията на описаните такива в чл. 3, ал. 2, като тя следва да предостави информация за наведените в исковата молба факти. Едва ако не представи, следва да се приеме, че са доказани твърденията на ищеца /чл. 284, ал. 3 ЗИНЗС/. Следователно, законът предвижда тежест на доказване за ответника на фактите, на които се основава искът.

Съгласно чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС в случаите по ал. 1 настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното – налице е оборима презумция, че от поставянето в неблагоприятно положение ищецът е претърпял вреди.

В случая ответникът представи договор от 13.11.2018 г. с [фирма] за извършване на дезинсекция и дератизация на сградите, които стопанисва.

Представено е становище от Ж.К. относно обработките по ДДД, от което се установява, че те следва да се провеждат на всеки два месеца, като се излага твърдения, че честотата е достатъчна. При възникване на извънредни епидемиологични мерки и при увеличаване честотата на популацията, следва да се проведат извънредни обработки. Правят се препоръки по превенция.

Представени са два протокола за обработка от 5.11.2019 г. и от 29.1.2020 г.

Представена е справка, в която се твърди, че дезинсекцията се извършва шест пъти годишно, а дератизацията – два пъти, като обработките са се осъществявали по график и с определени дати, периодически.

Видно от предписание от 12.6.2017 г., е указано на началника на Затвора С. да извършва дезинсекция, предварителна подготовка на спалните помещения, изпаряване на дюшеците, изпиране на спалното бельо и дрехите; ограничаване заселването на гълъби.

Ответникът, чиято е доказателствената тежест, установи, че е сключил договор и на посочените дати е извършвал ДДД обработка, но от доказателствата по делото не може да се установи дали същата е достатъчна. В този смисъл твърдението на посочената по-горе служителка не може да се възприеме, доколкото не е аргументирано. Не е ясно на какъв период от време се възпроизвежда популацията на част от кръвопиещите насекоми и достатъчно ли е за унищожаването ѝ третиране на два месеца /в процесния случай се установява два пъти третиране, през повече от два месеца, като преди процесния период е извършена на 5.11.2019 г./ . Не се установява, съобразно този период от възпроизвеждане, дали периодически и своевременно, в рамките на точно определени периоди от време, е извършвано третиране.

Ето защо съдът намира, че искът е основателен. Установява се твърдяното от ищеца бездействие от страна на ответника, именно поради което е обичайно да се претърпят твърдените болки и страдания.

Видно от показанията на свидетеля Н. през процесния период, същият и ищецът са обитавали една килия. М. имал проблеми с наличието на дървеници в стаята. Оплаквал се, че насекомите не го оставят да спи. Нощем ставал от леглото, за да ги гони, вдигал шум . В тази връзка бил неспокоен, говорел високо и изнервено. Твърди, че обичайно третиране срещу насекоми се извършвало на два-три месеца.

Макар лаконични, показанията на свидетеля са категорични в две насоки – относно наличието на инсекти –дървеници в килията в началото на 2020 година и относно дискомфорта, изпитван от ищеца, който не успявал да спи нощем, а полагал усилия да ги гони и убива, бил изнервен . същите не са опровергани от останалите доказателства по делото. Ето защо съдът ги цени изцяло.

Други доказателства от значение за предмета на спора по делото не са ангажирани.

При така установената фактическа обстановка съдът намира от правна страна следното:

Искът за присъждане на обезщетение е предявен от процесуално легитимирано лице, което твърди, че в периода на престой в Затвора С. от 06.01.2020 г. до 12.01.2020 г. е претърпял неимуществени вреди в резултат на незаконосъобразни бездействия на длъжностни лица от администрацията на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” – юридическо лице към министерството на правосъдието с териториални структури, включващи затворите и областните служби „Изпълнение на наказанията” – чл.12, ал.3 ЗИНЗС.

Основателността на предявения иск предполага установяване на следните материално-правни предпоставки: 1/ акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с които се нарушава чл.3 ЗИНЗС; 2/ настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението, която се предполага до доказване на противното по силата на оборимата презумпция, въведена с чл.284, ал.5 ЗИНЗС и 3/ причинна връзка между нарушението по чл.3 ЗИНЗС и настъпилите вредоносен резултат.

Предмет на разглежданата искова претенция е обезщетяване на претърпени от М. неимуществени вреди – нарушено лично достойнство, неудобства, стрес, унижение от проявите форми на нарушения на чл.3 ЗИНЗС вр. чл.3 КЗПЧОС: необезпаразитяване на килията от хлебарки и дървеници.

Според чл.3 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи никой не може да бъде подлаган на мъчение, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение. Спрямо лицата, изтърпяващи наказание за извършени углавни престъпления, във вътрешното законодателство това право е регламентирано с нормата на чл.3 ЗИНЗС, предвиждаща, се осъдените не могат да бъдат подлагани на жестоко или нечовешко отношение. На това право на лишените от свобода съответства насрещното административно задължение при изпълнение на наказанията да бъдат осигурени условия, обезпечавачи поддържането на физическото и психическото здраве и зачитане на правата и достойнството им – чл.2, т.3 ЗИНЗС. „Нечовешко” или „унижаващо” отношение предполага страдание или унижение, достигащи отвъд неизбежния елемент на страдание и унижение, свързан с дадена форма на легитимно третиране или наказание. Мерките за лишаване от свобода според ЕСПЧ могат често да съдържат такъв елемент, като държавата трябва да осигури на лишеното от свобода лице условия, които са съвместими с уважението към човешкото достойнство, така че начинът и методът на изпълнение на мярката да не го подлагат на стрес и трудности с интензивност, която надминава неизбежното ниво на страданието, свързано със задържането.

Фактическо основание на предявения иск е недостатъчното обезпаразитяване на помещението, обитавано от М., в резултат на което в период от една седмица – 06.01.2020 г. до 12.01.2020 г. в него е имало хлебарки и дървеници.

За продължително нерешаване на проблема с вредители инсекти в корпуса на Затвора

С. данни съдържат както предписанието /л.79/ на сектор МОМЛС в ГДИН, дадено през м. юни 2017г., така и докладна записка /л.15/ с дата 19.12.2019г., озаглавена „относно популация на дървеници и вредители на територията на Затвора С. на началник сектор СДВР Г.. Че ситуацията не се е променила драстично в края на м. декември 2019г., сочат показанията на св. Н. – съкилийник на М., които са категорични досежно неудобствата на ищеца нощем, който непрекъснато вдигал шум, за да отпъжда насекомите. Установи се, че въпреки провежданите от администрацията дейности за дезинсекция /преди исковия период на 5.11.2019г., а и след това/, същите не са били достатъчно ефективни и ефикасни с оглед установеното от разпитания свидетел наличие на дървеници, които пречат на нощния сън.

При този анализ съдът приема, че искът е частично основателен и М. е претърпял неимуществени вреди, които са резултат от нарушаване на общата забрана за нечовешко и унизително отношение. Несъмнено недостатъчното обезпаразитяване на килиите е от естество да причини емоционален стрес, безпокойство, чувство на унижение и безизходица – неимуществени вреди, подлежащи на обезщетение. Законодателят приема, че поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода” уронва човешкото достойнство или поражда чувство на страх, незащитеност или малоценност. Недостатъчната дезинсекция и наличието на дървеници кореспондират на понятието „нечовешко” и „унизително” отношение, като превишават целите на изтърпяване на наказанието. Налице е причинна връзка между частичното бездействие и неимуществените вреди. Поставянето на ищеца в неблагоприятни условия само по себе си представлява третиране, способно да породи у него емоционално и морално страдание, стрес и безпокойство.

При наличие на нарушение на някоя от посочените в чл.3 ЗИНЗС хипотези, настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното – чл.284, ал.5 ЗИНЗС.

Размерът на дължимото обезщетение следва да бъде определен в съответствие с чл.52 ЗЗД. Спазването на принципа на справедливостта като критерий за определяне на паричния еквивалент на моралните вреди изисква размерът на обезщетението да бъде определен от съда с оглед на всички установени по делото факти и обстоятелства, касаещи начина, по който частично незаконосъобразната административна дейност се е отразила на увреденото лице и при отчитане на икономическия стандарт в страната към момента на увреждането. Следва да бъде съобразено и пилотното Решение на ЕСПЧ от 27.01.2015г. по делото „Н. и други срещу България”, съгласно което паричната компенсация като форма на обезщетение за претърпени неимуществени вреди, не трябва да бъде в неразумен размер в сравнение с присъжданията на справедливо обезщетение, определени от ЕСПЧ по силата на чл.41 от Конвенцията в подобни случаи, като насока в това отношение могат да служат принципите, изложени от ЕСПЧ в пилотното решение, а именно фундаменталния характер на правото на всяко лице да не бъде подлагано на нечовешко или унизително отношение, от една страна, а от друга времето, през което лишеният от свобода е бил поставен в условия на нечовешко и унизително отношение по смисъла на чл.3 ЕКПЧОС, като най-важния фактор за оценка на претърпените вреди.

В разглеждания случай като се отчетат обстоятелствата, съставляващи проявления на нарушението по чл.3, ал.1 вр. ал.2 ЗИНЗС; периода на исковата претенция /времето, през което ищецът е бил поставен в условия, унижаващи човешкото достойнство – една седмица/; предвид характера и невисокия интензитет на породените негативни вътрешни изживявания, без конкретно увреждане на здравето /психическо и физическо/ и при прилагане на чл.284, ал.2 ЗИНЗС, съдът приема, че искът следва да бъде уважен при определяне на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 40 лв. В останалата част над 40 лв. до общия предявен размер от 100 лв. искът е недоказан и следва да бъде отхвърлен.

Съответно на уважената част от иска на М., заплатил на адв. И. 350 лв. по договор за правна защита и съдействие / л.10/, следва да се присъдят 140 лв. разноски по делото.

Възражението за прекомерност на адвокатското възнаграждение е неоснователно предвид обема и качеството на осъществената от адв. И. процесуална защита. Независимо от изхода на спора – частично отхвърляне на иска на ГДИН не се следва юрисконсултско възнаграждение - разпоредбите на чл. 286, ал. 2 и ал. 3 ЗИНЗС дерогират общото правило на чл. 78, ал. 3 ГПК. Съдържанието на посочените разпоредби дава основание да се направи извод, че законодателят не е предвидил изрично, че при отхвърляне изцяло или частично на предявените искове, на ответника се дължи заплащане на възнаграждение за един адвокат, ако е имал такъв или юрисконсултско възнаграждение, ако е бил защитаван от юрисконсулт.

Въз основа на тези мотиви, съдът

Р Е Ш И:

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” при Министерство на правосъдието [населено място], да заплати на Д. Т. М., ЕГН [ЕГН] обезщетение в размер на 40 (четиридесет) лева за претърпени неимуществени вреди за периода от 06.01.2020 г. до 12.01.2020 г. вследствие противоправно бездействие на длъжностни лица на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” [населено място], изразяващо се в неосигуряване на необходимото третиране срещу хлебарки и дървеници в Затвора С., като отхвърля предявения иск за сумата над 40 лева ,до претендираните 100 лева, като недоказан.

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” при Министерство на правосъдието [населено място], да заплати на Д. Т. М., ЕГН [ЕГН] съдебни и деловодни разноски в размер на 140 лева.

Решението подлежи на касационно обжалване в 14-дневен срок от съобщаването му на страните пред 3-членен състав на Административен съд София-град.

СЪДИЯ :

